

ՊԱՅՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր վերջին հաղորդագրությունները յիշած էինք որ Ս. Աթոռս վերաքննության դիմած էր, Երուսաղեմի Նախնական Ստեանի այն վճիռին դէմ, որով այդ դատարանը իր իրաւասութեանց սահմաններէն դուրս ելնելով, կը բռնաբարէր Հայոց Պատրիարքութեան եւ իր Միաբանութեան անկապտելի իրաւունքները Տէրտէրեան Եպս.ի Միաբանութեանս դէմ բացած դատին կապակցութեամբ: Ուրախ ենք ըսել որ վտանգուած արդարութիւնը վերահաստատուեցաւ իր տեղը Վերաքննիչ Ստեանի որոշումով: Արդարեւ Վերաքննիչ Ստեանը, Սեպտ. 2-ի եւ Հոկտ. 7-ի նիստերուն մէջ, լսելէ յետոյ երկու կողմերը, իր վճիռը արծակեց Հոկտ. 21ին ի նպաստ Միաբանութեանս, Նախնական Ստեանի իրաւասութեան սահմանէն դուրս հռչակելով այս խնդրով զբաղիլը, եւ հետեւաբար չեղեալ համարելով անոր տուած վճիռը ընդդէմ Միաբանութեանս:

Տէրտէրեան Եպս. վերաքննութեան մէջ կորսնցնելէ հոք դիմեց Վճռաբեկ Ստեանին, որուն վճիռն կը սպասուի:

Ստորեւ թարգմանաբար կուտանք Վերաքննիչ Ստեանի դատավճիռին մեծագոյն եւ գլխաւորագոյն մասը, իր շահեկանութեան եւ վաւերագրային արժէքին համար: —

ԴԻՒԱՆ Ս. ԱԹՈՐՈՅ

Իսկ միւս կողմէն մինչև Մոնկոլիա ու Չինաստան՝ պիտի տարփողուի հիմա անգամ մըն ալ այս մարդուն փառքը, որ ալ ամբողջովին կը պատկանի իրեն ծնունդ տուող ժողովուրդին ու երկրին:

Ու հայ ժողովուրդն ալ, հասարակ աշխատաւորէն սկսած մինչև պետական ամենաբարձր պաշտօնատարը, մինչև գրողն ու զինուոր, գլխոցաւ փառաւորել իր մեծ զաւակը, անսահման սիրով ու յարգանքով, իր ողջութեան ատեն և իր մահուան մէջ:

Ու մենք տակաւին շուրտած, շէմած, զահանգած ենք այս կորուստին դիմաց: Որովհետև բանաստեղծուհիին ըսածին պէս Խահակեանը արարատ մըն էր Արարատին դիմաց. էջմիածին էր էջմիածնայ քով, Զուարթնոց մըն էր անոր խորտակուած չքեղութեամբ. մեր ներկան էր իր հզօր թափով, մեր ապագան էր իր լայն հորիզոնով, պայծառ երկինքով ու վսեմ երազներով:

Ու հիմա մենք մէկ մարդու մահով քանի՜ անձ, քանի՜ անձնաւորութիւն հողին կը յանձնենք:

Ո՞ր կորուստը սգանք մենք հիմա:

Մեծ բանաստեղծը սգանք, որ այնքան

սրտառու է կերպով իմ, քու, իր, ամենուն սէրը, ցաւը, յոյսը, երազը, գայրոյթը երգեց, թէ՛ հոյակապ առաջնորդը: Դարերու փորձառութիւնը իր մէջ խտացուցած իմաստունը, թէ՛ անկաշառ հայրենասէրը: Անստղիւտ ազգասէրը, թէ՛ ամենուն դէմ սիրտը բաց մարդասէրը: Աւանդապահը, թէ՛ յառաջապահը:

Ո՞վ կրնար այս մարդուն չափ, անոր պէս, սիրել հինը, առնել անկէ ինչ որ արժէք է, ինչ որ գեղեցկութիւն է և նոյն ատեն հասկնալ, գնահատել, գուրգուրալ նորին վրայ: Անսահման թանգարան մըն էր Խահակեանի սիրտը ուր հին արժէքները իրենց տեղը ունէին ու նորերը իրենցինը:

Ու հիմա երբ այս տողերը կը գրուին, վարպետի մարմինը կը յանձնուի հայրենի հողին, Երեանի բանթէռնին մէջ, իր հին գրչի եղբայրներուն քով, ճիշդ Կոմիտասին մօտ, նոր փառք մըն ալ աւելցնելով հայկական այդ տաճարին: Ու մենք տակաւին լրիւ կերպով չհաշտուած իր մահուան գաղափարին հետ, ցաւով, յարգանքով, ակնածանքով կը խոնարհինք հեռուէն իր թարմ հողակոյտին:

Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ԱՏԵԱՆ, ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ (ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ) ԳԻՄՈՒՄ : 332/57

ԱՌԱՋԻ. — Նորին Մեծապատուութիւն Հիգմար Թաճի — Նախագահ
 Նորին Մեծապատուութիւն Ֆուաա Սպուլ Հասի — Դատաւոր
 Նորին Մեծապատուութիւն Ֆայիզ Հալաուի — Դատաւոր

ԲՈՂՈՔԱՐԿՈՒՔ. — 1. Նորին Ամենապատուութիւն Բնաւալ-Պատրիարք
 Տիրան Ներսոյեան — Երեսադէմ:
 2. Սրբոց Յակոբեանց Հայոց Միաբանութիւն, Երեսադէմ:

Ներկայացուած հետեւեալ փաստաթուղթով.

Ա. Եւ Ֆ. Շիխաւէ, Ռամալլան, Եւ Տաթ. Հանգէ Նեսաի, Ամման :

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ. — Սղիշէ Սպո. Տէրեւեան, Երեսադէմ :

Ներկայացուած հետեւեալ փաստաթուղթով.

Ապուլ-Ռահման Սիւսեմ, Ամման, Եւ Ռաճիզ
 Հիւսէյնի, Երեսադէմ :

ԴԱՏԱՎՃԻՌ

Ասիկա (վերաբնութեան) դիմում մըն է կատարուած Նորին Ամենապատուութիւն Բնաւալ-Պատրիարք Տիրան Ներսոյեանի եւ Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան կողմէ, Երեսադէմ. Բնաւալ Հիգմար Նախագահ Ատեանի վճիռին. Բաղարուած 1 Օգոստոս, 1957. Զաղարային Դատ թիւ 48/57, տրուած ի նպատակ Պատասխանատուին, որով Պատասխանատուի Տեղապահական պաշտօնէն վար առնուելու որոշումը չեղեալ կը նկատուէր. ինչպէս նաեւ առաջին Բողոքարկուի ընտրութիւնը իրրեւ Տեղապահ չեղեալ կը նկատուէր, եւ որով առաջին Բողոքարկուի ընտրութիւնը որպէս Պատրիարք աննկատ քողուած էր, (եւ կը վճռուէր նաեւ որ Բողոքարկուի վճարէ դատական) ծախքերը եւ 50 Յորդ. Տիրար որպէս փաստաբանի ծախքը:

Դիմումագիրը հիմնուած էր 15 կէտերու վրայ. քայն Բողոքարկուներու փաստաբանը վերածնց զատնոր Տի. այս կէտերէն ռմանք իրարու միացնելէն վերջ: Ութ կէտերը կրնան ամփոփուիլ ըստ հետեւեալի.

1. — Նախնական Ատեանը սխալեցաւ երբ վճռեց թէ ինք իրաւասութիւն ունի նկատառնելու եւ վճռել Պատասխանատուին Տեղապահի իր պաշտօնէն վար առնուելու որոշման օրինականութիւնը, որովհետեւ ան իրաւասութիւն չունի այսպիսի խնդրով մը զբաղելու:

2. — Նախնական Ատեանը սխալեցաւ երբ վճռեց թէ ինք իրաւասութիւն ունի վճիռ տալու թիւ 1 Բողոքարկուի Տեղապահ ընտրութեան օրինականութեան մասին, որովհետեւ ան իրաւասութիւն չունի այսպիսի խնդրով մը նկատառնութեամբ զբաղելու: Բաց աստի, Պատասխանատուին պահանջագրութիւնը զօրածրելի որոշումի մը պատճառ մը չէր յայտնաբերուի:

3. — Նախնական Ատեանը սխալեցաւ երբ ըսաւ թէ զօրմնական կապ մը կայ Դատախազին եւ Պաշտպանեալին միջեւ այս դատին մէջ, եւ սխալեցաւ երբ ըսաւ թէ Բողոքարկուի ունէ չա՛ն կամ հանգամանք ունէր այս դատը բանալու:

4. — Նախնական Ատեանը սխալեցաւ անտեսելով թիւ 1 Պաշտպանեալին յարուցած այն կէտը թէ դատը անարժէք կը դառնայ այլեւս Պատրիարքի ընտրութիւնը կատարուելէն վերջը, եւ սխալեցաւ դատը չմերժելով այս հիման վրայ:

5. — Նախնական Ատեանը սխալեցաւ ընդունելով որ Դատախազը (Պատասխանատուն) Տեղապահ մըն է նատատուութեան ըստ օրէնքի, եւ ի հետեանս ասոր՝ սխալեցաւ երբ չըսաւ թէ Տեղապահութեան պաշտօնը թափուր էր որովհետեւ (նախկին Տեղապահին) պաշտօնը հաստատուած չէր, եւ կամ փոխանակարար (սխալեցաւ երբ չըսաւ թէ Բողոքարկուին բողոքը) ժամանցեալ էր (*):

6. — Փոխանակարար, Նախնական Ատեանը սխալեցաւ երբ ըսաւ որ ոչ Միաբանութիւնը եւ ոչ ալ ունէ ուրիշ իշխանութիւն իրաւունք ունի Տեղապահի իր պաշտօնէն վար առնելու Դատախազը, որովհետեւ Միաբանութիւնը իրաւունք ունէր Տեղապահը պաշտօնազրկելու, եւ թէ այս իրաւունքը պատշաճ կերպով կիրարկուած էր օրէնքի համաձայն եւ բանաւոր պատճառով:

(*) Ծանօթ. բարգմանողի. — Բոլորի համար սահմանեալ օրինական ժամանակամիջոցը 60 օր է, այս պարագային՝ Հոկտեմբեր 13 — մինչեւ Դեկտեմբեր 12: Մինչ Տէրեւեան ելաւ, այս դատը բացաւ Մարտ 20ին:

7. — Նախնական Ատեանը սխալեցաւ ընդունելով որ Տեղապահը իրաւունք ունի իրեն փոխանորդ մը նշանակելու իր բացակայութեան, և, հետեւաբար երբ չըսաւ թէ Տեղապահի պաշտօնը թափուր մնացած էր իր բացակայութեան պատճառով, և փոխանակաբար՝ Նախնական Ատեանը սխալեցաւ չընդունելով որ Դատախազի (Պատասխանատուի) կողմէ տրուած փոխանորդագիրը այս դատի ձեռք առնուելէն յետոյ տրուած է, և, փոխանակաբար՝ սխալեցաւ երբ չըսաւ թէ կարծեցեալ փոխանորդագիրը օրինական արժէք չունէր:

8. — Նախնական Ատեանը սխալեցաւ նկատի առնելով Բողոքարկուին Միաբանութեան անդամակցութենէն վտարման օրինականութեան հարցը. որովհետեւ այս խնդիրը չէր յիշուած իր դատական պահանջագրին մէջ իրեն պատճառներէն մէկը դատ բանալու, և սխալեցաւ նկատի չառնելով Միաբանութեան և Ընդհանուր Ժողովի կողմէ կատարուած տնօրէնութիւնները, և սխալեցաւ վճռելով որ Սուրէն Եպիսկոպոսի ընտրութիւնը իրեն Պատրիարքարանի Դործոց Ընդհանուր Վարիչ, դատարկ և ապօրէն էր:

Եւ յետ ուշադիր եւ համբերատար ունկնդրութեան. թէ՛ Բողոքարկուի եւ թէ՛ Պատասխանատու փաստաբաններուն երկար եւ մանրակրկիտ փաստարկութեանց. որոնք լրիւ բացատրեցին իրենց տեսակէտները, եւ մանրազնին քննելէ ետքը վերաքննութեան դիմումագիրը, եւ վերաքննութեան տակ եղող դատավիճիւրը, ինչպէս նաեւ ներկայացուած վաւերագիրները, մենք կը գտնենք որ այս վերաքննական դիմումին դատավիճիւրը կախեալ է լոկ դիմումի առաջին երկու կէտերուն մասին տրուելիք վճիռէն՝ թէ Նախնական Դատարանը իրաւասութիւն եւ կամ ձեռնհասութիւն ունե՞ր վճռելու այս դատը զոր ան գործնականապէս վճռեց՝ թէ ոչ:

Բողոքարկուներու փաստաբանը այդ երկու կէտերու նկատմամբ իր փաստարկութիւնը համառօտեց ըստ հետեւեալի:

1. — Նախնական Ատեանը սխալեցաւ երբ ըսաւ որ ինք մնացորդական (*) իրաւասութիւն ունի Ընդհանուր իրաւասութեան Դատարանի իր հանգամանքով:

2. — Նախնական Ատեանի իրաւասութիւնը, Քաղաքային Դատարաններու 1952ի Օրինաց [4] (1) հատուածով, սահմանափակուած է լոկ քաղաքային դատերու և անշարժ կալուածներու վերաբերեալ դատերով:

3. — Նախնական Ատեանը սխալեցաւ երբ ըսաւ թէ քանի որ Որոշոց Յակօրեանց Միաբանութեան կողմէ կատարուած ընտրութիւն մը չեղեալ նկատելու խնդրանքը չի նշար Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանի իրաւասութեան ներքեւ, հետեւաբար կ'իյնայ իր իրաւասութեան սահմանին մէջ. (սխալեցաւ) որովհետեւ իրաւասութիւն մը կրնայ կիրարկուիլ (Օրէնքի) բացորոշ նախատեսութեամբ մը միայն:

4. — Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանը իշխանութիւն ունէր, Քաղաքային Դատարաններու Օրինաց Յօդուածի 3րդ և 10րդ հատուածի Դ, Դ և Ե պարբերութիւններու դորութեամբ, վճռելու դատ մը որ խնդրոյ առարկայ կ'ընէ օրինաւորութիւնը Պատասխանատուի Տեղապահի պաշտօնէն զրկուելուն օրինականութիւնը, այն հիման վրայ թէ Տեղապահը հանրային պաշտօնեայ մըն է:

5. — Որոշոց Յակօրեանց Միաբանութիւնը հանրային մարմին մըն է. (այսինքն հանրային օրէնքի անձ մը) և թէ անկէ ելած որոշումները վարչական որոշումներ են, որոնք կ'իյնան Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանի իրաւասութեան ներքեւ:

Պատասխանատուի փաստաբանը պատասխանեց ըստ հետեւեալի:

1. — Նախնական Ատեանի մնացորդական իրաւասութիւն ունէր Քաղաքային Դատարաններու Օրինաց 2րդ յօդուածի զօրութեամբ, այնքան որքան ան իշխանութիւն ունէր ամէն մարդու վրայ բոլոր քաղաքային խնդիրներու մէջ. «Քաղաքային դատեր» եղբւր, որ կ'երեւի Քաղաքային Դատարաններու Օրինաց [Դ] (1) յօդուածին մէջ, կ'ազնայեղ օրէնքի ընդդէմ ընդդէմ օրէնքի օրէնքի օրէնքի:

2. — Չնայած այն իրողութեան որ հանրային պաշտօնեայ մը պաշտօնէն արձակելու հրամանը վարչական հրաման մըն է, որ կ'իյնայ Բարձրագոյն Ատեանի իրաւասութեան ներքեւ ըստ Քաղաքային Դատարաններու Օրինաց 10րդ հատուածի 3րդ պարբերութեան, այսպիսի հրաման մը պէտք է բոլորի ձեռնհաս իշխանութենէ մը. մինչդեռ պաշտօնանկութեան այս հրամանը ելած է անձեռնհաս իշխանութենէ մը և հետեւաբար չեղեալ է. այսպիսի հրաման մը կ'իյնայ Նախնական Ատեանի իրաւասութեան ներքեւ՝ իր մնացորդական իրաւասութեան զօրութեամբ Ասկէ դատ, կանոնը կը տրամադրէ որ պաշտօնանկ անձը պէտք է ըլլայ հանրային պաշտօնեայ մը, ինչ որ ներկայ պարագային չի պատշաճիր:

(*) Ծանօթ. բարգմանողի. — Մնացորդական իրաւասութիւն կը կոչուի Դատարանի մը համար օրէնքով բացառապէս յիշուած դատերու տեսակներէն դուրս մնացածները:

3. — Պատասխանատուն Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան Տեղապահի իր հանգամանքով հանրային պաշտօնեայ չէ, և Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան կողմէ տրուած որոշումները վարչական որոշումներ չեն, որովհետեւ այն նախապայմանները որոնք անհրաժեշտ են անձ մը հանրային պաշտօնեայ ընելու՝ չկան այս պարագային:

4. — Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութիւնը հանրային մարմին մը չէ և իր որոշումները վարչական որոշումներ չեն, այլ ան հանրային օգտի հաստատութիւն մըն է, որովհետեւ չէ հաստատուած պետութեան կողմէ, որպէսզի յատկանշուէր իբրեւ հանրային հաստատութիւն, այլ ստեղծուած է առանձինն անհատներու կողմէ, որոնք սկսած են զայն իբրեւ ընկերութիւն, համաձայն մասնաւոր կանոններու, որոնք կրնան սահմանուիլ իբրեւ պայմանագրութիւն, որուն դէմ մեղանշումը կ'իյնայ նախնական Ատեանի իրաւասութեան ներքեւ:

(Ծանօթ. բարգմանողի. — Այսեղ հանգամանօրէն կը տրուի պատմութիւնը քէ ինչ պայմաններու ներքեւ Սեւաստիանի Հայոց Պատրիարքիւնը իբրեւ Օրինական Մարմին հաստատուեցաւ Օսմանեան պետութեան կողմէ 1863ի Սահմանադրութեամբ):

Կենդանացները վերոյիշեալ (տուեալներէն) որ հաստատութիւն մը հանրային մարմին ընող անհրաժեշտ նախապայմաններ կան Հայ Ուղղափառ Պատրիարքութեան եւ Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան մէջ, իսկ երբ նախապայմաններ որոնք հաստատութիւն մը հանրային օրինաց մարմինն կը վերածեն անոնք են:

1. — Որ ան հաստատուած ըլլայ օրէնսդրութեամբ: Կը գտնենք որ թէ և Հայ Ուղղափառ Պատրիարքութիւնը իշխանութիւն կը կիրարկէր իր անդամներուն վրայ, և թէ և Սրբոց Յակոբեանց վանքը գոյութիւն ունէր 1863էն առաջ, և թէ և ան իր իշխանութիւնը կը կիրարկէր հիմնուելով Առաքեալներու վարդապետութեանց և օրէնսդրութեան չվերածուած կրօնական ուսուցումներու վրայ, այսուհանդերձ Օսմանեան պետութիւնը անհրաժեշտ տեսաւ սահմանել այս հաստատութեան իրաւասութիւնները և հանդերձը զայն օրինական պատուհանով մը և այսպէս հանեց 1863ի հրովարտակը, և այդու Պատրիարքութիւնը (օրէնքով) հաստատուեցաւ: Աւելին, Սուլթանը, հրովարտակի 48րդ յօդուածի զօրութեամբ, իշխանութիւն տուաւ Միաբանութեան կանոններ սահմանելու, և այսպէս իր, (Միաբանութեան), 1888ի կանոնադրութիւնը կազմուեցաւ: Անկէ վերջ, Միաբանութիւնը գործեց համաձայն տրամադրութեանց օրէնքի մը, որ կանոնաւորեց իրեն ենթակայ կազմակերպութիւնները և այն եղանակը, որով այս ենթակայ կազմակերպութիւնները և անոնց իրաւասութիւնները կազմուեցան: Պետութեան օրէնքը կը տրամադրէր որ Միաբանութիւնը կրնայ վճել անձնական իրաւանց խնդիրները, չնայած այն իրողութեան որ նման վճիռներ տալը նախարար պետութեան գործն է: Այս օրէնքը կանոնաւորեց նաև Միաբանութեան և իր ենթակայ կազմակերպութիւններու յարաբերութիւնը պետութեան հետ, և ո՛չ Պատրիարքը ո՛չ ալ Տեղապահը կրնային իրենց պաշտօնները ի գործ դնել մինչև որ պէրաթ մը չելլէր որ հաստատէր անոնց նշանակումը պետութեան գլուխին կողմէ, կամ վերջինի պարագային՝ ձեռնհաս պաշտօնեային կողմէ: Վերի օրէնքը, ասկէ դատ, կանոններ սահմանեց Պատրիարքի ընտրութեան մասին և քուէարկողներու հանգամանքներու մասին: Հետևաբար բացայայտ է որ Միաբանութիւնը և Պատրիարքութիւնը այս օրէնքի զօրութեամբ համարուած են նախաժողով մասը քաղաքային վարչութեան՝ ինքնավար կացութեամբ, և հետևաբար հանրային մարմիններ են, և ոչ թէ հանրային օգտի հաստատութիւններ, ինչպէս կ'ընէր Պատասխանատուի փաստաբանը:

2. — Որ ան իրեն նպատակ դնէր հանրային օգուտը: Աւելորդ է յիշել թէ Պատրիարքութիւնը, որ առաջ կուգայ Միաբանութենէն, հաստատուած է ապահովելու համար Հայ Ուղղափառ Համայնքի անդամներուն շահերը և անոնց տալու համար անհրաժեշտ ծառայութիւնը՝ ամուսնութիւններ կատարելու, ամուսնալուծումներ տալու, (ժառանգական) յաջորդութեանց մասին որոշումներ տալու, և այլն: Այս իրաւասութիւնները տրուած են օրէնսդրութեանց մասին որոշումներ տալու, և այլն: Այս իրաւասութիւնները տրուած են օրէնսդրութեանց, չնայած այն իրողութեան որ այս գործողութիւնները օկղանապէս պետութեան իրաւասութեան մէջ են, բայց անոնք փոխանցուած են Պատրիարքութեան, և Պատրիարքութեան կողմէ մատուցուած այս ծառայութիւնները մասն են հանրային ծառայութեանց, որոնք սկզբնապէս կը պատկանէին պետութեան, եթէ անոնք փոխանցուած չըլլային համաձայն Միաբանութեան օրինաց և համաձայն Յորդանանեան Սահմանադրութեան 1(8րդ հատմայն Միաբանութեան օրինաց և համաձայն Յորդանանեան Սահմանադրութեան 1(9րդ հատմայն Սահմանադրութեան խորհուրդները) (Յորդանանեան) Սահմանադրութեան 1(9րդ հատմայն Սահմանադրութեան խորհուրդները, և (Տանջուեցաւ նաև) գործադրութիւնը անոնց որոշումներուն, Գործադրութեան Պաշտօնատան մէջ, ինչպէս յիշուած է այս խորհուրդներու համար զրուած օրէնքներու մէջ:

3. — Որ ան ունենայ պատժական իշխանութիւն իր անդամներուն վրայ, Բացայայտ է այս պարագային՝ որ համաձայն Միաբանութեան կանոնադրութեանց 15րդ հատուածին, Միաբանութիւնը լիազօրուած է որոշումներ տալու արտաքսելու համար իր անդամներէն ունէ մէկը որ հակառակ կ'ընթանայ իր կանոնադրութեանց: Ասկէ կը գտնենք որ օրէնքը կուտայ Միաբանութեան պատժական իշխանութիւն իր անդամներուն վրայ, ինչ որ եղաւ Պատասխանատուի պարագային, որովհետեւ որոշում մը տրուեցաւ անոր արտաքսման համար: Բացայայտ է որ երբ Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութիւնը պաշտօնադրկեց Պատասխանատուն և արտաքսեց զայն, (Միաբանութիւնը) զայդ ըրաւ համաձայն օրէնքի, և գործեց որպէս պատժական մարմին մը և Միաբանութեան կողմէ այս կերպով տրուած որոշումները պատժական որոշումներ են, որոնք կրնան նկատուիլ իբրեւ վարչական որոշումներ:

Հետեւաբար Պատասխանատուի դիմումագրի 3 և 4 կէտերուն կապակցութեամբ կը գտնենք որ Պատասխանատուն Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան Տեղապահի իր հանգամանքով հանրային պաշտօնեայ մըն էր, Միաբանութեան հետ ունեցած իր ընկերակցութեան՝ և այդ ընկերակցութեան պայմաններուն իր յանձնառութեան հետեանքով, այս պայմանները և կանոնադրութիւնները, որոնք հիմնուեցան և կանոնի կարգ անցան պետութեան օրէնքով, ընդունուած են Պատասխանատուի կողմէն: Եւ որովհետեւ Միաբանութիւնը հանրային մարմին մըն է՝ Պատասխանատուն օրէնքի զօրութեամբ կ'ըլլայ հանրային պաշտօնեայ մը և հետեւաբար զայն արտաքսելու որոշումը վարչական որոշում մըն է որ չիյնար նախնական Ատեանի իրաւասութեան ներքեւ, որովհետեւ հանրային մարմիններու կողմէ տրուած որոշումները դատական չեն այլ վարչական և կը պատժանին չխնդրանքներու զատին:

Իսկ զալով այն վերագրումին, թէ պաշտօնանկութեան որոշումը չեղեալ է՝ որովհետեւ տրուած է մարմինի մը կողմէ որ գործեց առանց ձեռնհասութիւն ունենալու, և որովհետեւ ժողովը որուն մէջ պաշտօնանկութեան որոշումը տրուեցաւ չէր գումարուած ըստ կանոնի, և թէ այսպիսի պաշտօնանկութեան որոշում մը տալու ոյժը ունեցող իշխանութիւն մը գոյութիւն չունէր, և հետեւաբար այս խնդիրը կ'իյնայ նախնական Ատեանի իրաւասութեան մէջ, մենք կը գտնենք որ վարչական որոշում մը չեղեալ կ'ըլլայ միայն՝ երբ իշխանութիւն մը կը յափշտակէ ուրիշ իշխանութեան մը իրաւասութիւնը: Բայց երբ օրէնքը չի սահմաներ իրաւասութիւններ և վարչական իշխանութիւնը իր վրան կ'առնէ այսպիսի իրաւասութիւններ կիրարկելու իրաւունքը, նման արարք մը չեղեալ չի նկատուիր օրէնքի մէջ, այլ օրինական բացատրութեամբ կը նկատուի օրէնքի բռնաբարում, որովհետեւ երբ վարչութիւնը գործնական քայլ մը կ'առնէ որ չէ նախատեսուած կամ նոյնիսկ արգելուած է օրէնքով, նման պարագաներու մէջ եղած թերացումը կը նկատուի օրէնքի բռնաբարում և նման պարագաներուն օրէնքը կը նախատեսէ դարման մը այսպիսի օրինական բռնաբարումներուն համար:

Եթէ ենթադրենք, այսուհանդերձ, որ Ս. Յակոբեանց Միաբանութիւնը չունէր իշխանութիւնը Պատասխանատուն պաշտօնանկ ընելու, և թէ պաշտօնանկութեան համար կանչուած ժողովը չէր գումարուած ըստ օրինի, այն ատեն իր որոշումը պիտի ըլլար օրէնքի հակառակ և դարձեալ նախնական Ատեանը իրաւասութիւն պիտի չունենար չեղեալ համարելու որոշումը կամ մինչև իսկ նկատի առնելու զայն:

Գալով խնդրագրին, որով ապօրէն կը նկատուի Տեղապահի ընտրութիւնը, բացայայտ է թէ անիկա խնդրագիր մըն է՝ որ ընտրութեանց կը վերաբերի, և այսպիսի խնդիրներու վերաբերեալ խնդրագրերը Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանի իրաւասութեան սահմանէն դուրս կ'իյնան, որովհետեւ Քաղաքային Դատարաններու Օրինաց 10 յօդուածի 3 պարբերութեան 3 հասուածը կը սահմանափակէ Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանի իրաւասութիւնը ընդունելու միայն այնպիսի խնդրագրերը՝ որոնք կը վերաբերին Քաղաքապետական, Տեղական և վարչական խորհուրդներու ընտրութեանց, և Պատրիարքական ընտրութիւնները չեն իյնար վերեւ յիշուած խորհուրդներու համար եղած ընտրութեանց սահմանին մէջ:

Կը մնայ մեզի նկատի առնել թէ նախնական Ատեանը կրնա՞ր որոշել այս խնդիրը մնացորդական իրաւասութեան հիմքերու վրայ: Մեր գաղափարով մնացորդական իրաւասութիւնը կարելի է ունենալ միայն երբ բացորոշ նախատեսուած իրաւասութիւն կայ առ այդ, և մնացորդական իրաւասութիւն չի կրնար ըլլալ ուր որ չկայ բացորոշ նախատեսութիւն այն նպատակով: Իսկ նախնական Ատեանի իրաւասութիւնը թիւրեղի պէս յստակ է, որովհետեւ նախատեսուած է 1952ի Քաղաքային Դատարաններու Օրինաց Թիւ (1) հատուածով: Անիկա կրնայ տեսնել այն բոլոր քաղաքային դատերը և անշարժ կալուածներու վերաբերեալ դատերը, որոնք չեն իյնար նախադատ Ատեաններու իրաւասութեան ներքեւ: Եւ մենք կը գտնենք որ երբ օրէնքին մէջ կը բացակայի նախատեսութիւն մը՝ որ տայ Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանին իրաւասութիւն՝ վճռելու խնդրագրերը, որոնք կը վերաբերին Պատրիարքական ընտրութեանց, այդ անհրաժեշտաբար չի նշանակեր որ նախնական Ատեանը ինքնաբերաբար իրաւասութիւն պիտի վայելէ այն հիման վրայ թէ ինք իբրեւ նախնական Ատեան մնացորդական իրաւասութիւն ունի:

Պաղեստինի մէջ գոյութիւն ունեցող Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանի մնացորդական իրաւասութիւնը ի դօրու էր՝ Պաղեստինի «Հրահանգ ի Խորհրդեան» (չլուխի) 11րդ հատուածի դօրութեամբ, և եթէ այդ նախատեսութիւնը չըլլար՝ Հոգատարութեան միջոցին մնացորդական իրաւասութեամբ ոչ մէկ Դատարան պիտի գտնուէր, բայց այսօր այսպիսի նախատեսութիւն գոյութիւն չունի։ Նախնական Ատեանը հետեւաբար սխալեցաւ լեցնելով պարագայութիւն մը, առանց բացորոշ նախատեսելու որ քաղաքային դատարանները իրաւասութիւն կը կիրարկեն միայն գոյութիւն ունեցող օրէնքներու դօրութեամբ և ղեկաւ կ'արձակեն թողաւորութեան մէջ ի դօրու եղող օրէնքներու համաձայն։ Երբ բացորոշ նախատեսութիւն մը կը բացակայի Նախնական Ատեանի իրաւասութեան մասին, Նախնական Ատեանը չի կրնար մնացորդական իրաւասութիւն պահանջել, և հետեւաբար չի կրնար դատ ընդունիլ այնպիսի խնդրոյ մասին՝ որ չիլնար իր իրաւասութեան մէջ բացորոշ նախատեսութեամբ, և չիլնար նաև որևէ ուրիշ դատարանի մը իրաւասութեան մէջ։

Հասած ըլլալով այս եզրակացութեան՝ մենք անհրաժեշտ չենք նկատել ղեկաւ ղեկաւ գրեւորութեան ղիմումին միւս կէտերը։

Նկատի ունենալով վերոյիշեալները, մենք կը վճռենք որ այս դատը չիլնար Նախնական Ատեանի իրաւասութեան ներքեւ, և թէ յիշեալ Ատեանը իր իրաւասութեան սահմանէն դուրս ելած է ունկնդրելով դատը, և հետեւաբար մենք արդարացի կը գտնենք վերաքննութեան ղիմումը, չեղեալ կը նկատենք վարի Ատեանին դատաւճիռը, և կը հերքենք պատասխանատուն թացած դատը (կը վճռենք նաև որ Պատասխանատուն) վճարէ այս (դատարանի) և վարի (դատարանի) ծախքերը և 75 Զորդ. Տիւնար՝ որպէս փաստարաններու վարձը։

Տրուեցաւ լսուուն Նորին Վեհափառօրին Հիւսէյն Թազաւօրին բաց դատարանի մէջ 23 Հոկտեմբերի 1957:

Նախագահ
Հիզմար Թաւի

Դատաւոր
Ֆուադ Ապտուլ Հասի

Դատաւոր
Ֆայիկ Հալազուհ

ԽՆԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Վերաճնկ Ասեանին առջեւ շահուած դատի առիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը բացի անձնապէս ու նամակաւ կառարարուած բազում շեղախառութիւններէ ստացաւ նաև հետեւեալ հեռագիրները.

Բերկրալից սրտով շնորհաւորութիւններ և մաղթանքներ Զեք պաշտօնին շուտ փութ Արքայապետ Կան Բարեհաճ վաւերացման։ Կը յուսամ հեռագրեցիք նաև Կիւլպէնկեան Հիմնադրութեան։

23 Հոկտ. 1957, Կ. Պոլիս

Գաւրեղին Պատրիարք

Շատ ուրախացանք լսելով Նախնական Ատեանի տուած վճիռն ջնջումը, հաստատելով Զեք ընտրութեան օրինաւորութիւնը։ Սրտագին շնորհաւորութիւններ և մաղթանքներ Զեք Ամենապատուութեան և Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան խաղաղ բարգաւաճման։

24 Հոկտ. 1957, Գահիրէ

Մամբրէ Արեւիկ.

Ուրախութեամբ տեղեկացանք Զորդանանի վերաքննութեան Ատեանի արձակած վճիռը յօգուտ Սուրբ Աթոռից և կը խնդակցինք և կը մաղթենք Զեքը Ամենապատուութեան արեւատութիւն և բազմարդիւն գործունէութիւն։

30 Հոկտ. 1957, Նիւ Եօր

Վարդան Քենյ. Մկրեան
Առաջն. Փոխանորդ Ամերիկայի

Ուրախ ենք որ Զորդանանի Բարեխնամ Կառավարութիւնը արդարութիւնը պաշտպանեց Սյա աթիւ յանուն-կեցրտեական վարչութեան և թեմիս համայն հայութեան սրտագին և կը շնորհաւորենք Զեքը Սրբազնութիւնը և համօրէն Միաբանութիւնը և կը մաղթենք արեւատութիւն և բարեապարկ տարիներ։

24 Հոկտ. 1957, Ֆրէզնո

Կարապետ Աւագ Քենյ. Գալճալեան
Տեղապահ Գալճալեանի Թեմի